

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО  
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти  
Кафедра початкової і спеціальної освіти

## **ДИПЛОМНА РОБОТА**

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему

**«Організація просвітницької діяльності молодших школярів у галузі  
сучасної екологічної освіти»**

Виконала:

здобувачка вищої освіти

групи М 221

денної форми навчання

спеціальність 013 Початкова освіта

освітньо-професійна програма

Початкова освіта. Інклюзивна освіта

Фрунза Віра Олександрівна

Керівник: канд. пед. наук, доцент

Мелаш В.Д.

Рецензент: Жейнова С.С.

Запоріжжя – 2022

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП .....</b>	<b>3</b>
<b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ, ЯК ПІДГРУНТЯ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....</b>	<b>8</b>
1.1. Екологічна компетентність школярів як показник якості просвітницької діяльності для сталого розвитку.....	8
1.2. Природоохоронна діяльність на екологічних акціях як сфера прояву та формування екологічної компетентності...	20
<b>РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ГАЛУЗІ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....</b>	<b>29</b>
2.1. Методичні аспекти технології організації і проведення екологічних акцій в початковій школі.....	29
2.2. Технологія організації екологічних акцій в практиці початкової школи.....	39
2.3. Методичні рекомендації до організації та проведення екологічних акцій для молодших школярів.....	47
2.3.1. Методичні поради щодо проведення акції «Люба, чиста наша Україно!».....	47
2.3.2. Методичні поради щодо проведення акції «Допоможемо нашим друзям-пташкам взимку».....	57
2.4. Результати психолого-педагогічного дослідження в Зкладах загальної середньої освіти.....	61

<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>73</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>76</b>

## АНОТАЦІЯ

Фрунза Віра Олександрівна магістерська робота: «Організація просвітницької діяльності молодших школярів у галузі сучасної екологічної **освіти**» виконана на кафедрі початкової освіти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Мелаш В.Д.

В магістерській роботі ґрунтовно проаналізована література з теми дослідження: екологічна компетентність школярів як показник якості просвітницької діяльності для сталого розвитку, природоохоронна діяльність на екологічних акціях як сфера прояву та формування екологічної компетентності.

Визначено методичні аспекти технології організації і проведення екологічних акцій в початковій школі; розроблено технологію організації екологічних акцій для початкової школи.

Розроблено тематичне планування проведення екологічних акцій для молодших школярів з врахуванням дат екологічного календаря та технології організації і проведення екологічних акцій з різних напрямків довкіллязбережувальної просвітницької діяльності, які призначені допомогти педагогу оптимізувати процес вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з метою формування екологічної компетентності учнів.

Експериментально встановлена вагома роль та результативність просвітницької, природоохоронної діяльності на екологічних акціях для формування екологічної компетентності їх учасників.

Для перевірки вихідних положень були використані методи дослідження: 1. Теоретичний аналіз інформаційних джерел з проблеми

дослідження. 2. Моніторинг освітнього процесу (бесіди, спостереження). 3. Експериментальне дослідження педагогічної ефективності впровадження методичних матеріалів щодо організації екологічних акцій в практику навчання.

**Ключові слова:** екологічна освіта, екологічна компетентність, екологічна акція, просвітницька діяльність, молодші школярі.

### **SUMMARY**

Frunza Vira Oleksandrivna: master's work: «Organization of educational activities of primary school children in the field of modern environmental education» wasper for medat the Department of Primary Education of the Educational and Research Institute of Socio-Pedagogical and Art Education of Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University.

Supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Melash V. D.

The master's thesis thoroughly analyzed the literature on the research topic: environmental competence of schoolchildren as an indicator of the quality of educational activities for sustainable development, environmental protection activities at environmental events as a sphere of manifestation and formation of environmental competence.

The methodical aspects of the technology of organizing and carrying out environmental actions in elementary school have been determined; the technology of organizing environmental actions for primary school was developed.

The thematic planning of environmental actions for younger schoolchildren has been developed, taking into account the dates of the ecological calendar and the technology of organizing and conducting environmental actions from various areas of environmental protection and educational activities, which are intended to help the teacher optimize the learning process of the integrated course "I explore the world" with the aim of forming the environmental competence of students.

The significant role and effectiveness of educational and environmental protection activities at environmental events for the formation of environmental competence of their participants has been experimentally established.

The following research methods were used to check the initial provisions: 1. Theoretical analysis of information sources on the research problem. 2. Monitoring of the educational process (conversations, observations). 3. An experimental study of the pedagogical effectiveness of the introduction of methodical materials regarding the organization of environmental actions into the practice of education.

**Key words:** environmental education, environmental competence, environmental action, educational activity, primary school children.

**Реферат**  
**магістерської роботи на тему:**  
**«Організація просвітницької діяльності молодших школярів у галузі**  
**сучасної екологічної освіти»**  
**Здобувачки вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта**  
**Фрунзи Віри Олександрівни**  
**Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Мелаш В.Д.**

**Об'єкт дослідження.** Процес випереджаючої екологічної освіти в початковій школі.

**Предмет дослідження.** Технологія організації і проведення екологічних акцій як педагогічний інструмент формування екологічної компетентності молодших школярів в просвітницької діяльності.

**Мета магістерської роботи:** теоретичний аналіз, методична розробка та впровадження в практику випереджаючої початкової екологічної освіти технології організації екологічних акцій, дослідження її ефективності щодо формування екологічної компетентності молодших школярів.

**Завдання магістерської роботи.**

Систематизувати та узагальнити дані інформаційних джерел та охарактеризувати дидактичну категорію – екологічна компетентність як планований результат випереджаючої екологічної освіти для сталого розвитку.

Проаналізувати теоретичні аспекти та передовий досвід стосовно

значення природоохоронної, просвітницької діяльності для прояву та формування екологічної компетентності.

Дослідити та опанувати методичні аспекти технології організації і проведення екологічних акцій в початковій школі.

Розробити технології організації та проведення екологічних акцій для позакласної роботи з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Розробити методичні рекомендації до організації та проведення екологічних акцій для молодших школярів.

Апробувати розроблену технологію організації екологічних акцій та методичні поради до їх проведення в закладі загальної середньої освіти, визначити їх педагогічну ефективність.

**Наукова гіпотеза.** Плануючи дослідження, нами зроблено припущення, що залучення молодших школярів до різнобічної просвітницької, природоохоронної діяльності під час екологічних акцій сприятиме формуванню їхньої екологічної компетентності завдяки тому, що вони опановують систему знань стосовно взаємодії особистості, суспільства та природи; виробляють ціннісні екологічні орієнтації; засвоюють систему норм та правил екоцентристського ставлення до природи; набувають і закріплюють вміння та навички з вивчення, охорони, збереження та відновлення компонентів природи.

**Методи наукового дослідження.** 1. Теоретичний аналіз інформаційних джерел з проблеми дослідження. 2. Моніторинг освітнього процесу (бесіди, спостереження). 3. Експериментальне дослідження педагогічної ефективності впровадження методичних матеріалів щодо організації екологічних акцій в практику навчання.

**Наукова новизна магістерського дослідження** полягає в тому, що напрацьовано та апробовано методичне забезпечення для здійснення випереджаючої екологічної освіти в початковій ланці школи. Зокрема: 1. Теоретично встановлені вагома роль та результативність просвітницької, природоохоронної діяльності на екологічних акціях для формування екологічної компетентності їх учасників. 2. Детально проаналізовані методичні аспекти технології та розроблено алгоритм організації і проведення екологічних акцій в початковій школі. 3. Узагальнено передовий педагогічний досвід та розроблено технології організації доступних, цікавих та дієвих екологічних акцій для молодших школярів. 4. На допомогу освітянам розроблено методичні рекомендації до організації і проведення екологічних акцій для боротьби з відходами та ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ та для збереження біорізноманіття птахів рідного краю.

**Практичне значення магістерської роботи** ми вбачаємо в тому, що розроблені нами методичні матеріали адресовані вчителям початкових класів для допомоги в організації і проведенні екологічних акцій як дієвого інструменту формування екологічної компетентності учнів молодшого шкільного віку для їх просвітницької, природоохоронної діяльності.

**База дослідження.** Напрацьовані автором теоретичні та методичні матеріали дослідження впроваджувалися в освітній процес Мелітопольської

гімназії №22 Запорізької області, на базі якої в процесі психолого-педагогічного експерименту встановлена їх педагогічна ефективність.

**Апробація результатів дослідження.** Результати досліджень обговорювалися на засіданнях кафедри початкової і спеціальної освіти, та були апробовані в рамках ІХ науково-просвітницького семінару «Екологічні знання – основа життєвих компетентностей» (м. Мелітополь, 17 листопада 2022 р.)

**Загальний зміст.** У вступі висвітлено актуальність обраної теми, зв'язок магістерської роботи з науковою темою кафедри, об'єкт, предмет, мету, завдання, проблему, наукову гіпотезу, методи дослідження, наукову новизну, практичне значення і апробацію результатів дослідження.

У першому розділі «Теоретичні основи формування екологічної компетентності молодших школярів як підґрунтя просвітницької діяльності ґрунтовно проаналізована література з теми дослідження: екологічна компетентність школярів як показник якості просвітницької діяльності для сталого розвитку, природоохоронна діяльність на екологічних акціях як сфера прояву та формування екологічної компетентності.

У другому розділі «Організація просвітницької діяльності молодших школярів у галузі сучасної екологічної освіти» визначені методичні аспекти технології організації і проведення екологічних акцій в початковій школі; розроблено технологія організації екологічних акцій в практиці початкової школи та апробовано авторські методичні матеріали для реалізації просвітницької діяльності молодших школярів у галузі сучасної екологічної освіти

В розділі надані і результати психолого-педагогічного дослідження.

За результатами магістерської роботи нами сформульовані наступні **висновки:**

На підставі дослідження точок зору вченого загалу щодо сутності, структури, ознак, критеріїв сформованості екологічної компетентності цю категорію можна розцінювати як інтегральну характеристику розвитку особисті школяра, яка формується в результаті випереджаючої екологічної освіти для сталого розвитку та відображає її якість. Дієвим інструментом успішного формування екологічної компетентності школярів є інноваційна, інтерактивна, соціалізуюча, лідируюча на теренах сучасної школи технологія випереджаючої екологічної освіти – екологічні акції.

Аналіз педагогічних праць та передового досвіду свідчить, що включення молодших школярів в різнобічну природоохоронну, просвітницьку діяльність, ефективною формою організації якої є екологічні акції, з одного боку, допомагає виявити та закріпити екологічну компетентність школяра, з іншого, каталізує процес її формування, дозволяє суттєво підвищити ступінь її сформованості, охопити нові сфери та розширити межі особистої відповідальності за благополуччя навколишнього природного середовища.

Технологію організації і проведення екологічних акцій характеризують комплексні дидактичні цілі, дієві дидактичні принципи, застосовувані методи ековиховання, методичні засоби стимулювання природозбережувальної,

просвітницької діяльності, визначений алгоритм підготовки і проведення екоакцій. Перелічені методичні аспекти необхідно враховувати під час застосування цієї технології для повномірної реалізації її освітнього, просвітницького, соціалізуючого та довкіллязбережувального потенціалу.

Розроблені тематичне планування проведення екологічних акцій для молодших школярів з врахуванням дат екологічного календаря та технології організації і проведення 5 екологічних акцій з різних напрямків довкіллязбережувальної, просвітницької діяльності та різного цільового спрямування, призначені допомогти шкільному педагогу оптимізувати процес вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для формування екологічної компетентності учнів.

Підготовлені методичні поради щодо проведення акцій «Люба, чиста наша Україно!» та «Допоможимо нашим друзям-пташкам взимку!», призначені допомогти вчителю ефективно підготувати та задіяти школярів в акціях для збереження навколишнього середовища та біорізноманіття, оскільки деталізують та конкретизують педагогічну діяльність вчителя (форми, методи, зміст пізнавальної та види природоохоронної, просвітницької діяльності) з реалізації освітніх цілей та завдань акцій на передбачених технологією підготовчому, організаційно-практичному, аналітичному та підсумковому етапах акцій.

Результати психолого-педагогічного дослідження вказують на високу педагогічну ефективність, а, отже, доцільність використання для екологічної освіти молодших школярів розроблених нами технології організації екологічних акцій та методичних порад щодо їх проведення. Зафіксована позитивна динаміка показників сформованості екологічної компетентності учнів: група усвідомлено та неусвідомлено компетентних школярів (з високим та достатнім рівнем екологічної компетентності), які можуть, прагнуть, підготовлені і практично виявляють та вирішують посильні та доступні екологічні проблеми в найближчому оточенні, поповнилася на 27,8 %. Найбільший ефект дії експериментального фактора відзначено щодо сформованості емоційно-вольового, практично-діяльнісного та потребнісно-мотиваційного компонентів екологічної компетентності, які зросли відповідно на 39,2 %, 34,8 % та 26,1%.

Таким чином, експериментально підтверджений позитивний вплив на формування екологічної компетентності школярів, як показника якості просвітницької діяльності, впровадження в освітній процес початкової школи розроблених нами методичних матеріалів, що дозволяє нам рекомендувати вчителям початкових класів широко використовувати означений методичний доробок в практиці вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Рік виконання магістерської роботи 2021-2022 рр.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

Магістерська робота містить 75 сторінок тексту, складається зі вступу, двох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел з 61 найменувань, 3 таблиць.



Имя пользователя:  
Анастасія Варениченко

ID проверки:  
1013267876

Дата проверки:  
11.12.2022 11:25:20 CET

Тип проверки:  
Doc vs Internet

Дата отчета:  
11.12.2022 11:27:11 CET

ID пользователя:  
100007156

Название файла: фрунза (1)

Количество страниц: 67 Количество слов: 14632 Количество символов: 118104 Размер файла: 111.89 KB ID файла: 1013026595

## 9.77%

### Совпадения

Наибольшее совпадение: 9.36% с Интернет-источником ([https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01240736\\_0.html](https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01240736_0.html))

9.77% Источники из Интернета

10

Страница 69

Поиск совпадений с Библиотекой не производился

### 0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

### 0% Исключений

Нет исключенных источников

### Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы

7